

EMBARGO TOT 26 november 1983,
11.30 uur

Toespraak van drs Maarten Engwirda, fractievoorzitter van D'66,
tot de Algemene Ledenvergadering van D'66 op 26 november 1983
te 's-Gravenhage

D'66

De ontmaskering van de VVD: een pure conservatieve partij

Belofte maakt schuld. Een oer oud gezegde, dat nog niets aan kracht heeft ingeboet. Tenminste . . . voor mensen, die het goed met elkaar en met de samenleving menen. Voor mensen, die prijs stellen op een maatschappij, waarin je op elkaar kunt vertrouwen en waarin je MET elkaar de problemen te lijf kunt gaan.

Belofte maakt schuld, jawel. Maar dat geldt niet voor iedereen. Niet voor het kabinet Lubbers, bijvoorbeeld.

De veranderingen, die zich hebben voltrokken na een jaar regeren door dit kabinet, die veranderingen zijn bijna duizelingwekkend. Zeker als je kijkt naar het befaamde inleveren. Jazeker, VVD en CDA hebben moeten inleveren. Niet alleen in de opiniepeilingen - en dat is dan toevallig niet zo heel erg - maar ook en juist op het punt van de verkiezingsbeloften.

Ja, dat soort dure eden, dat rond de stembus wordt gezworen, kan ook worden ingeleverd. En dat is gebeurd. En hoe.

Kiezersbedrog is er gepleegd, om toch vooral het kabinet in staat te stellen 1984 te halen.

Ik geef u een paar voorbeelden:

Van de verkiezingsbelofte van de VVD, dat ambtenaren en trendvolgers gelijk behandeld zouden worden als werknemers in het bedrijfsleven, zal niets terecht komen.

CDA is middenpositie kwijt

En dan het CDA. Dat leek tot vorig jaar nog het meest op een wesp: een klein lijf en twee grote vleugels. Wie te dicht in de buurt kwam, liep het risico te worden gestoken.

Maar ook dat CDA is het afgelopen jaar sterk veranderd.

De linkervleugel van het beestje is gekortwiekt, en hoewel de rechtervleugel krampachtig op en neer fladdert, is de angel er nu uit. Het CDA is daarmee voor de rest van de kabinetsperiode veroordeeld om als bijwagen van de VVD de rit mee te maken. De hoop van het CDA is er kennelijk op gevestigd, dat aan het einde van die rit koningin bij Lubbers wél in staat zal zijn de beide vleugels uit te slaan.

Ik vrees dat dát niet meer zal lukken. In haar vlucht naar de VVD heeft het CDA haar sociale gezicht verloren. Begrippen als gelijke behandeling en sociale rechtvaardigheid zijn uit het politieke woordenboek van de confessionelen voor goed verdwenen. Het is afgelopen met de middenpositie van het CDA.

De uitholling van de positie van de Tweede Kamer door CDA en VVD

Ik gaf al aan, dat de veranderingen na één jaar kabinet Lubbers duizelingwekkend zijn, Maar er zijn een paar uitzonderingen.

Zo dendert de no-nonsense trein van het kabinet Lubbers voort op het spoorboekje van het regeerakkoord. Helaas is het de enige trein in Nederland, die nog op schema rijdt. Onveranderd is verder de hondentrouw waarmee de regeringsfracties van CDA en VVD eenmaal genomen kabinetsbeslissingen in het Parlement ondersteunen.

De noodzaak van staatsrechtelijke hervormingen

Ik vind dat zeer ongeloofwaardig. Als de premier dat werkelijk meent, dan hoort hij dat in de eerste plaats in de Tweede Kamer te zeggen. Alweer: de Tweede Kamer is geen kleuterklas, die je met een kluitje in het riet kunt sturen.

Eerst een beroep doen op de vertrouwelijkheid van de onderhandelingen in Genève en vervolgens twee dagen later bij de CDA-jongeren opeens wél met een alternatief voorstel komen. Dat is tekenend voor de arrogantie van de macht.

Het is ook tekenend voor de minachting voor het Parlement dat de regeringsfracties van CDA en VVD dit soort toestanden tolereren. Het is de hoogste tijd voor staatsrechtelijke hervormingen. Hervormingen, vooral gericht op een werkelijke onafhankelijke controle van de Kamer op het regeringsbeleid. Ik ben van mening dat dat een slechte zaak is voor de parlementaire democratie. D'66 is het aan haar oorsprong verplicht om daar verandering in te brengen en wij zullen dan ook met voorstellen komen.

De ontregeling van de samenleving is te wijten aan het kabinetsbeleid

Van de parlementaire democratie in de knel terug naar de samenleving in de knel. Een samenleving, die na één jaar kabinet-Lubbers op bijna onherkenbare wijze is veranderd. Ik moet het toegeven: de doelstelling van het kabinet om de collectieve voorzieningen terug te dringen ten gunste van het vrije spel van maatschappelijke krachten is méér gerealiseerd dan ik een jaar geleden voor mogelijk had gehouden.

Door zo halstarrig vast te houden aan de ongelijke behandeling is het kabinet zelf verantwoordelijk voor de ontregeling van en de wrijvingen in de samenleving. Voordat we het weten, belanden we op die manier in een situatie, waarin niet langer het recht en de democratie, maar de straat beslist. Een situatie die gemakkelijk kan ontaarden in een nieuwe klassenstrijd.

De alternatieve plannen van D'66

Er zijn mensen, die het kabinetsbeleid verdedigen met het argument dat het kabinet niet anders kán. Het kabinet staat met de rug tegen de muur, zo luidt hun redenering.

Ik geloof daar niets van.

Integendeel, het kabinet kan wél anders, het wíl niet anders. Dat het kabinet anders kán, blijkt wel heel duidelijk uit het plan dat de fractie van D'66 vlak na Prinsjesdag heeft gepubliceerd. In ons alternatief zijn wij immers, anders dan in die van FNV en PvdA, uitgegaan van een gelijk totaal-bedrag aan bezuinigingen als het kabinet. Het grote verschil tussen het D'66-plan en de kabinetsvoornemens is, dat wij bij het zoeken naar alternatieve bezuinigingen steeds zijn uitgegaan van een gelijke behandeling van de verschillende bevolkingsgroepen. Daarbij zijn wij het nemen van impopulaire maatregelen niet uit de weg gegaan. Zo hebben wij voorgesteld om de oorspronkelijke ziekwetplannen van de toenmalige minister Den Uyl alsnog door te voeren. Wij beseften en beseffen dat die plannen destijds niet zijn doorgedaan vanwege het verzet van de vakbeweging. Maar wij denken dat die plannen veel rechtvaardiger zijn dan de willekeurige extra kortingen waartoe het kabinet heeft besloten.

3. Realisering van de andere bezuinigingsvoorstellen uit het plan van D'66 voor 1984.

Wat wil D'66 daarmee bereiken ?

Allereerst kan zo de gelijke behandeling worden gerealiseerd. Daarnaast krijgt de arbeidsduurverkorting een extra impuls, waardoor de doelstelling van 10% korter werken in 1986 bereikbaar wordt.

Tenslotte is dit plan nog beter dan het voorstel van de vakcentrales, omdat de belastingen en premies niet omhoog maar juist omlaag zullen gaan.

In het debat bleek, dat het kabinet er de voorkeur aan geeft om, dwars tegen de maatschappelijke organisaties in, de eigen plannen door te zetten.

De VVD-fractie steunde het kabinet.

De CDA-fractie legde er zich bij neer.

Hoe lang kan het CDA dat nog volhouden zonder de christelijke werknemers en ambtenaren van zich te vervreemden ?

De rol van de fractie in de kernwapendiscussie

De D'66 Kamerleden hebben het afgelopen jaar een zeer actieve rol gespeeld in de kernwapendiscussie in en buiten de Tweede Kamer. Ons doel daarbij was terugdringing van de kernwapens in de wereld en in Europa in het bijzonder. Wij vonden en vinden dat dat doel niet bereikt wordt door de plaatsing van 572 nieuwe middellange afstandswapens in West-Europa, als reactie op de Russische kernwapens.

Integendeel, al onze inspanningen zijn er op gericht geweest om die voorgenomen plaatsing te voorkomen in ruil voor de vernietiging van een aanzienlijk aantal SS-20 raketten.

Voor die oplossing heb ik me in de Kamer sterk gemaakt.

Die oplossing is inmiddels overgenomen door de Amerikaanse Freeze-beweging en het IKV, maar ze is wel moeilijker bereikbaar geworden nu het Verenigd Koninkrijk, Italië en West-Duitsland met de plaatsing zijn begonnen en de Russen uit Genève zijn weggelopen. Ik betreur dat ten zeerste.

Maar het is wel de werkelijkheid. Wij kunnen die realiteit helaas niet ongedaan maken door nu een absoluut neen te zeggen tegen de plaatsing in Nederland.

Wat wij wél kunnen en moeten doen, is de beperkte invloed die Nederland heeft gebruiken om de Verenigde Staten en de Sovjet-Unie terug te brengen naar de onderhandelingstafel. Daarbij zal de oplossing, die ons steeds voor ogen heeft gestaan, alsnog moeten worden nagestreefd. Maar om die oplossing te kunnen blijven bepleiten, heeft de fractie de nodige manoeuvreerruimte nodig. En dat is, wat ik u vandaag vraag.

Laten wij de strijd aangaan op basis van onze ideeën en met behulp van onze mentaliteit.

Ik heb u gezegd hoeveel er in de samenleving op het spel staat.

Samen kunnen wij daar iets aan doen.

Samen kunnen wij er voor zorgen, dat D'66 meer invloed heeft in de Nederlandse politiek .'

's-Gravenhage, 26 november 1983